

Correctievoorschrift VWO

2017

tijdvak 2

aardrijkskunde

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 67 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Van *made in China* naar *designed by China*

1 **maximumscore 3**

Uit het antwoord moet blijken dat in China:

- de kust(provincies) / de mondingsgebieden van de grote rivieren / het oosten tot het centrum gerekend moeten worden 1
- het nabije binnenland tot de semiperiferie gerekend moet worden 1
- provincies als Xinjiang, Tibet en Yunnan tot de periferie gerekend moeten worden / het westen van China tot de periferie gerekend moet worden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- Tot voor kort was vestigen in het binnenland niet nodig, omdat de loonkosten in de kustprovincies nog laag waren.
- Tot voor kort was de infrastructuur in het binnenland nog onvoldoende ontwikkeld.
- Tot voor kort was de productie vooral gericht op het buitenland en afhankelijk van transport over zee (nu is de productie ook op de binnenlandse markt gericht).

per juiste reden

1

3 maximumscore 2

- Juiste ontwikkelingen vanuit de economische dimensie zijn:
 - Er is een welvarende (ondernemende) middenklasse ontstaan.
 - Door de economische groei is meer geld beschikbaar om te investeren in productontwikkeling/innovatie.
- Juiste ontwikkelingen vanuit de sociaal-culturele dimensie zijn:
 - Het gemiddeld opleidingsniveau van de beroepsbevolking is gestegen.
 - De kennis van de wensen van de (westerse) consument is toegenomen.

1

1

4 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- om tot *designed by China* te komen er baat is bij een open samenleving / mensen zo creatief/vrij mogelijk moeten kunnen denken
- en in China is de vrijheid van de inwoners beperkt

1

1

Opgave 2 – Landgrabbing

5 maximumscore 2

Juiste ontwikkelingen zijn:

- De wereldbevolking groeit (en er zijn dus meer monden te voeden).
- De mondiale welvaart neemt toe (waardoor er het hele jaar door meer vraag is naar luxe landbouwproducten als vlees, fruit of bloemen).
- De productie van biobrandstof neemt toe.
- Landen proberen meer dan vroeger hun voedselzekerheid veilig te stellen (om minder kwetsbaar te zijn voor misoogsten).

per juiste ontwikkeling

1

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Australië • Dit land heeft (in tegenstelling tot andere centrumlanden) veel meer grond dan nodig is om de eigen bevolking van voedsel te voorzien (en kan dus grond verkopen) 	1 1
7	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • het Midden-Oosten • De landen in deze regio hebben behoefte aan landbouwproducten van elders vanwege het droge klimaat / de geringe hoeveelheid vruchtbare grond in deze regio 	1 1
8	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juist argument vóór dit standpunt is: Bij <i>landgrabbing</i> is sprake van een buitenlandse partij die grond inneemt om deze te exploiteren / in gebruik neemt voor exportlandbouw (en dat lijkt op het innemen van land door buitenlandse mogendheden tijdens het kolonialisme). • Een juist argument tegen dit standpunt is: De grond wordt officieel gekocht of gepacht / Er is geen sprake van een politieke/militaire overheersing door een buitenlandse mogendheid (zoals het geval was tijdens het kolonialisme). 	1 1

Aarde

Opgave 3 – Santorini

9	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • de Afrikaanse plaat en de Anatolische/Grieks-Turkse plaat • Bij Santorini is de oceanische korst diep genoeg weggedoken om te smelten (en magma te laten opstijgen) en bij Kreta niet 	1 1
10	maximumscore 2	
	Uit de uitleg moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • bij de uitbarsting de magmahaard werd geleegd (oorzaak) • waardoor de bodem van de caldera dieper wegzakte (gevolg) 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
11	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • verwerking/erosie in de hogere delen van Santorini materiaal vrijmaakten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • dat werd verplaatst naar de lager gelegen buitenrand en daar werd gesedimenteerd (en in de loop der eeuwen kwam dit sediment boven de zeespiegel te liggen) 	1
12	maximumscore 3 Uit het antwoord moet blijken dat op	
	<ul style="list-style-type: none"> • lokale schaal huizen in de (directe) omgeving werden bedolven onder pyroclastisch materiaal dat bij de eruptie werd uitgestoten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • regionale schaal de (100 kilometer verderop gelegen) handelsvloot van de Minoïsche beschaving werd vernietigd, doordat de eruptie een tsunami veroorzaakte 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • mondiale schaal sprake was van misoogsten / verstoorde boomgroei, doordat de grote hoeveelheid as die vrijkwam bij de eruptie het zonlicht blokkeerde 	1

Opgave 4 – Grote rivieren op aarde vergeleken

13	maximumscore 2 Juiste natuurlijke oorzaken zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> – In het stroomgebied van de Amazone valt meer neerslag dan in het stroomgebied van de Nijl. – Het stroomgebied van de Amazone is groter dan dat van de Nijl. – In het stroomgebied van de Nijl gaat een groter deel van het water de bodem in / naar het grondwater. 	
	per juiste natuurlijke oorzaak	1
14	maximumscore 1 Juiste oorzaken zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> – In het Himalayagebergte is (door de afbraak van gesteenten) veel sediment beschikbaar. – Deze rivieren hebben een relatief groot verhang / stromen snel (zodat ze veel sediment vervoeren). – Door zware moessonregens komt veel sediment vanaf de hellingen in deze rivieren terecht. 	

Vraag	Antwoord	Scores
15	maximumscore 3	
	• de zomer	1
	• De ITCZ / Een lage-luchtdrukgebied ligt dan boven het stroomgebied van de (Blauwe) Nijl	1
	• Door de bouw van stuwdammen (komen tegenwoordig geen overstromingen van de Nijl meer voor in Egypte)	1
16	maximumscore 2	
	a Mississippi	
	b Chang Jiang (Jangtsekiang)	
	c Huang He (Hoangho)	
	d Kongo	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Landbouw en bosbranden in Zuidoost-Azië

17	maximumscore 2	
	• Het zuiden van Vietnam: in de delta wordt (bij overstromingen) vruchtbaar slib afgezet door de Mekong/rivier	1
	• Java: veel vulkanisme (zorgt voor vruchtbare bodems)	1
18	maximumscore 2	
	Juiste nadelen zijn:	
	– Voor deze vorm van landbouw worden bossen gekapt.	
	– Door deze vorm van landbouw neemt de (bodem)erosie / landdegradatie toe.	
	– Door deze vorm van landbouw neemt de biodiversiteit af.	
	per juist nadeel	1
19	maximumscore 2	
	• het oosten van Sumatra	1
	• 156A of 218D	1

Vraag	Antwoord	Scores
20	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • het tijdens een El Niño in de Indonesische archipel veel droger is dan normaal (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waardoor brandhaarden/bosbranden niet geblust worden door regen / kunnen voortwoekeren (gevolg) 	1

Opgave 6 – Conflicten in Zuidoost-Azië

21	maximumscore 2 Juiste redenen zijn:	
	– Veel landen in Zuidoost-Azië werden toen onafhankelijk (waarna vaak strijd tussen bevolkingsgroepen uitbrak).	
	– In die periode vond veel strijd tussen communisme en kapitalisme plaats in Zuidoost-Azië / vond de Koude Oorlog plaats.	
	per juiste reden	1
22	maximumscore 2	
	• het conflict in Zuid-Thailand: boeddhisme en islam	1
	• het conflict in Mindanao / het zuiden van de Filipijnen: christendom en islam	1
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen voor een juiste combinatie van conflict en twee godsdiensten, 1 scorepunt toekennen.</i>	
23	maximumscore 2 Juiste redenen zijn:	
	– Door de Zuid-Chinese Zee lopen de belangrijkste handelsroutes (en het land dat deze zee beheerst kan de scheepvaart controleren).	
	– In de Zuid-Chinese Zee bevinden zich voorraden van fossiele brandstoffen / visgronden.	
	– De Zuid-Chinese Zee wordt door meerdere landen gezien als een eigen veiligheidszone (nodig voor de bescherming van het land).	
	per juiste reden	1
24	maximumscore 1 Singapore	

Vraag	Antwoord	Scores
25	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> de ontwikkelingen in de Zuid-Chinese Zee een toenemende invloed van China laten zien / China een eigen invloedssfeer creëert 	1
	<ul style="list-style-type: none"> wat erop kan duiden dat China in de toekomst wellicht de positie van de Verenigde Staten als hegemonale macht kan bedreigen 	1

Leefomgeving

Opgave 7 – Berging in het Volkerak-Zoommeer

26	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> hoge waterstanden op zee en piekafvoer in de rivieren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> de winter 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Water afvoeren is niet goed mogelijk omdat bij die situaties waterkeringen gesloten zijn / het water in de zee te hoog staat om rivierwater te kunnen spuien 	1
27	maximumscore 2 Juiste oorzaken zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> De zeespiegel zal stijgen. Het neerslagregiem in het stroomgebied van de grote rivieren wordt onregelmatiger (waardoor vaker sprake zal zijn van piekafvoeren). 	
	per juiste oorzaak	1
28	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> door het hogere peil het water vanuit West-Brabantse riviertjes (Dintel, Mark en Roosendaalse Vliet) niet meer in het Volkerak kan uitstromen (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> waardoor het overstromingsgevaar op regionale / lokale schaal toeneemt (gevolg) 	1

Opgave 8 – Leidsche Rijn

29 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- Leidsche Rijn is veel groter dan andere Vinex-wijken.
- Bestaande plaatsen (Vleuten en De Meern) worden opgenomen in Leidsche Rijn.
- Delen van Leidsche Rijn hebben een industriële functie.

per juist kenmerk

1

30 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- bij de aanleg van Leidsche Rijn verstening / verharding van het oppervlak heeft plaatsgevonden 1
- zodat in het kader van de Watertoets maatregelen genomen moesten worden om overtollig water lokaal vast te houden / te bergen bij extreme regenval 1

31 maximumscore 3

- Een juiste oorzaak is: 1
Het Amsterdam-Rijnkanaal / de A2 vormt een obstakel tussen Leidsche Rijn en de stad Utrecht.
- Juiste maatregelen zijn: 2
 - Er zijn goede verbindingen (fietspaden, twee treinstations) aangelegd tussen Leidsche Rijn en de stad Utrecht.
 - Er is een overkapping gemaakt over de A2 (waardoor dit een minder groot obstakel is in de verbinding met de stad Utrecht).

per juiste maatregel

1

32 maximumscore 2

- Een juist argument vóór is: 1
Het door elkaar bouwen van verschillende typen woningen kan de leefbaarheid (op het schaalniveau van de stad) ten goede komen, omdat dan wordt voorkomen dat een concentratie van mensen uit de lagere sociaaleconomische klassen ontstaat.
- Een juist argument tegen is: 1
Het door elkaar bouwen van verschillende typen woningen kan de leefbaarheid (op wijkniveau) verslechteren, omdat er botsing/wrijving kan ontstaan tussen mensen uit verschillende sociaaleconomische klassen.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 26 juni.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: Van Grunsven, L, Universiteit Utrecht, in: Geografie, januari 2013

Opgave 2

bronnen 1 en 2 vrij naar: 'Atlas der Globalisering', Le Monde Diplomatique, 2015

Opgave 3

bron 1 bron: <https://sites.google.com/site/theseanswebsite/home>

bron 2 vrij naar: www.vulkane.net en www.decadevolcano.net

Opgave 4

bron 1 vrij naar: www.utdallas.edu

Opgave 5

bron 1 vrij naar: www.nrc.nl en www.nu.nl

Opgave 6

bron 1 vrij naar: Garschagen, M. en Garschagen, O., in: NRC Handelsblad, 2014, en
Garschagen, M., in: NRC Handelsblad, 2014

Opgave 7

bron 1 bron: www.joslammers.nl/docs/volkerak.pdf

Opgave 8

bron 1 vrij naar: www.utrecht.nl